

УДК 342.53

DOI: <https://doi.org/10.31732/2707-9155-2019-35-15-26>

Конституційно-правовий статус парламентів країн ЄС з республіканською формою правління (президентські та парламентські республіки)

Частина 1

Баликіна-Галанець Л.І.

*Кандидат юридичних наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ « Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна 30-32, 03113, Україна
тел. (044) 455-57-07, e-mail: ludmilai@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2619-1912*

Constitutional and legal status of parliaments of EU countries with a republican form of government (presidential and parliamentary republics)

Part 1

Balykina-Halanets L.I.

*PhD in Law, Associate Professor at the Department of State and Legal Disciplines
“KROK” University,
Kyiv, street Tabirna 30-32, Ukraine
tel. (044) 455-57-07, e-mail: ludmilai@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2619-1912*

***Анотація.** У статті проведений порівняльний аналіз конституційно-правового статусу парламентів країн ЄС з республіканською формою правління. Приділено увагу структурі парламентів, способу їх формування, кількості депутатів та строку їх повноважень. На сьогоднішній день національні інтереси України безпосередньо пов'язані з євроінтеграцією. Для реалізації даного завдання одним із інструментів є дослідження інституту парламенту в країнах Європейського Союзу з республіканською формою правління та застосування деяких принципів функціонування на практиці. Цілісного порівняльного дослідження конституційно-правового статусу парламентів країн ЄС в літературі не проводилося. В Україні не згадують дискусії щодо структури Верховної Ради та доречної кількості народних депутатів. Для розгляду зазначених питань під новим ракурсом, в межах цієї статті, проведений порівняльний аналіз конституційно-правового статусу*

парламентів країн ЄС з республіканською формою правління. Аналізуючи країни, які входять до складу ЄС, вбачаємо, що вони мають різні форми державного правління, різні етапи розвитку та становлення державності, відмінні традиції, культуру, ментальність тощо. Автор керується правовим критерієм, а саме формою державного правління, та ставить за мету дослідити особливості структури парламентів та порядку їх формування, кількості депутатів та строку їх повноважень. Дослідження конституційно-правового статусу парламенту України – Верховної Ради, його перспектив реформування з метою вдосконалення є неможливим та неповним без належного правового аналізу конституційно-правового статусу парламентів країн Європейського Союзу. В даному випадку, географія обрана не випадково, адже в нашій країні триває процес євроінтеграції з метою набуття членства в ЄС. Тому досвід зазначених країн повинен бути використаним для становлення парламентаризму в Україні. На основі аналізу робляться висновки щодо доцільності зміни структури Верховної Ради України та потреби зменшувати кількість народних депутатів.

Ключові слова: парламент, форма правління, республіка, президентська республіка, парламентська республіка.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 2, бібл.: 28

Annotation. The article provides a comparative analysis of the constitutional and legal status of parliaments of the EU countries with the republican form of government. Attention is paid to the structure of parliaments, the method of their formation, the number of deputies and the term of their powers. Today, Ukraine 's national interests are directly related to European integration. To achieve this objective, one of the tools is a study of the institution of Parliament in the countries of the European Union with a republican form of government and the application of certain principles of functioning in practice. There has been no holistic comparative study of the constitutional and legal status of EU parliaments in the literature. In Ukraine, discussions about the structure of the Verkhovna Rada and the appropriate number of people 's deputies are not fading. To consider these issues from a new perspective, within the framework of this article, a comparative analysis of the constitutional and legal status of parliaments of the EU countries with the republican form of government has been carried out. Analyzing the EU countries, we see that they have different forms of state government, different stages of development and formation of statehood, excellent traditions, culture, mentality and the like. The author is guided by the legal criterion, namely the form of State government, and aims to explore the peculiarities of the structure of parliaments and the procedure for their formation, the number of deputies and the term of their powers. A study of the constitutional and legal status of the Parliament of Ukraine - the Verkhovna Rada, its prospects for reform with a view to improvement is impossible and incomplete without a proper legal analysis of the constitutional and legal status of parliaments of the European Union. In this case, geography is not chosen by chance, because in our country the process of European integration for the acquisition of membership in the EU continues. Therefore, the experience of these countries should be used to establish parliamentarians in Ukraine.

Based on the analysis, conclusions are drawn on the expediency of changing the structure of the Verkhovna Rada of Ukraine and the need to reduce the number of people 's deputies.

Keywords: parliament, a form of government, republic, presidential republic, parliamentary republic.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 2, bibl. : 28

Постановка проблеми

На сьогоднішній день національні інтереси України безпосередньо пов'язані з євроінтеграцією. Для реалізації даного завдання, одним із інструментів є дослідження інституту парламенту в країнах Європейського Союзу з республіканською формою правління та застосування деяких принципів функціонування на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання становлення та розвитку державної влади в теоретичному плані загалом та конкретно конституційно-правовий статус парламенту досліджували такі вчені, як В. Волинець, Дж. Локк, А. Любченко, Ш.-Л. Монтеск'є, М. Оніщук, Т. Француз-Яковець, Є. Ященко тощо. Водночас цілісного порівняльного дослідження конституційно-правового статусу парламентів країн ЄС в літературі не проводилося.

Невирішені раніше частини загальної проблеми

В Україні не згадують дискусії щодо структури Верховної Ради та доречної кількості народних депутатів. Для розгляду зазначених питань під новим ракурсом в межах цієї статті проведений порівняльний аналіз конституційно-правового статусу парламентів країн ЄС з республіканською формою правління.

Формулювання цілей статті

Аналізуючи країни, які входять до складу ЄС, вбачаємо, що вони мають різні форми державного правління, різні етапи розвитку та становлення державності, відмінні традиції, культуру, ментальність тощо. Автор керується правовим критерієм, а саме формою державного правління, та ставить за мету дослідити особливості структури парламентів та порядку їх формування, кількості депутатів та строку їх повно-

важень країн ЄС з республіканською формою державного правління.

Виклад основного матеріалу дослідження

Дослідження конституційно-правового статусу парламенту України – Верховної Ради, його перспектив реформування з метою вдосконалення є неможливим та неповним без належного правового аналізу конституційно-правового статусу парламентів країн Європейського Союзу (далі ЄС). В даному випадку географія обрана не випадково, адже в нашій країні триває процес євроінтеграції з метою набуття членства в ЄС. Тому досвід зазначених країн повинен бути використаним для становлення парламентаризму в Україні.

Своїм складом парламенти усіх без винятку європейських країн відображають як представницькі інститути політичних преференцій громадян у власних державах і, водночас, у своїй діяльності постійно орієнтуються на домінуючі інтереси електорату. Громадяни через представництво їх депутатами беруть участь в управлінні державою.

Правове становище представницького органу в системі державного управління вперше аналізується в рамках теорії поділу влади в роботі теоретика англійського конституціоналізму Дж. Локка «Two Treatises of Government» («Два трактати про правління»). Найважливіша функція представницького органу за Дж. Локком полягає у «встановленні законодавчої влади, оскільки вона є верховною в державі» [1]. Як зазначає науковець, «жоден указ – кого б то не було, у якій формі він не був би задуманий і яка б влада його не підтримувала, не має сили й обов'язковості закону, якщо він не одержав санкції законодавчого органу, що обраний і призначений народом. Без цього даний закон не буде володіти тим, що досконало необхідно

для того, щоб він став дійсно законом – згодою суспільства, вище якого немає нічого» [1]. Вчений В. Волинець робить висновок, що згідно політико-правової теорії Дж. Локка «законодавча діяльність завжди підпорядкована суспільному благу і обмежена ним» [2].

Зазначене дає чітке уявлення про місце і роль парламенту в управлінні державою. Подібне трактування ролі парламенту зустрічаємо у фундаментальній роботі французького вченого Ш. Монтеск'є «De l'esprit des lois» («Про дух законів»), у якій, зокрема, наголошується, що для того, аби керівництво було по-справжньому ефективним, депутати зборів повинні мати чітке уявлення про проблеми, які потребують законодавчого врегулювання. А можливим це є тільки в тому разі, «якщо вони представляють усі стани і великі населені пункти, а також мають від своїх виборців спільну інструкцію» [3].

Виходячи із зазначеного доцільно визначити ознаки парламенту:

- загальнонаціональний характер, який виявляється через формування парламенту народом на основі загального виборчого права;
- представницький характер парламенту, тобто депутати є виразниками волі свого електорату;
- є органом державної влади, тобто складовою механізму державної влади, наділеною відповідними владними повноваженнями та владними, матеріальними важелями для здійснення своїх функцій;
- є єдиним вищим органом державної влади, що наділений законотворчою функцією. [4]

Членами ЄС є 28 країн, з яких 7 монархічної форми правління та 21 республіканської. В рамках даної статті ми розглянемо саме країни, які є республіками. Республіканську форму правління прийнято класифікувати на такі види:

президентська, парламентська та змішана республіка.

Почнемо аналіз з президентської республіки, тим паче серед 21 країни, які є членами ЄС всього одна має зазначену форму правління – Кіпр. Республіка Кіпр є членом ЄС з 1 травня 2004 року. Унітарна конституційна президентська республіка, де главою держави є Президент. Законодавчу владу здійснює Парламент. Розберемося, яким чином формується парламент, який його тип та яка кількість депутатів.

Законодавча влада Республіки Кіпр здійснюється Палатою представників. Конституційно-правовий статус Палати представників регламентує Конституція Республіки Кіпр від 16 серпня 1960 року [5]. Частина IV Конституції так і називається «Про палату представників». Формується парламент шляхом виборів, використовуючи пропорційну систему виборів. Згідно ст. 62 Конституції Республіки Кіпр число депутатів – 50 людей і може бути змінена по рішенню Палати представників, з яких 70% обирається грецькою Громадою, а тридцять відсотків – турецькою Громадою з представників кожної Громади окремо. Термін повноважень – 5 років [5]. Загальні відомості про Палату представників Республіки Кіпр представлені в таблиці 1.

Таким чином, ми бачимо, що парламент Республіки Кіпр є однопалатним, обирається шляхом всенародних виборів. В парламенті стала кількість депутатів, яка закріплена в Конституції, а саме 50 людей. Строк їх повноважень 5 років.

Переходимо до аналізу парламентів країн ЄС, які мають парламентську форму правління. Загальна кількість країн із зазначеною формою правління п'ятнадцять, а саме Австрія, Болгарія, Греція, Естонія, Ірландія, Італія, Латвія, Мальта, Німеччина, Словаччина, Сло-

Таблиця 1

Парламенти країн ЄС з президентською формою правління

№	Назва країни	Назва парламенту	Тип парламенту	Спосіб формування	Кількість депутатів	Термін повноважень
1	Кіпр	Палата представників Кіпру	Однопалатний	Вибори	50	5 років

Джерело: складено автором

венія, Угорщина, Фінляндія, Хорватія та Чехія. Конституційно-правовий статус парламентів закріплено в конституціях цих країн.

Австрія є федеративною державою [6]. Законодавчу владу в Республіці Австрія здійснюють дві палати Національна рада разом з Федеральною радою [6], засідання двох палат називається Федеральними зборами Австрії. З вище зазначеного зрозуміло, що парламент Австрії є двопалатним. Національна рада обирається народом Федерації відповідно до принципів пропорційного представництва на основі рівного, прямого виборчого права [6]. Термін повноважень Національної ради становить чотири роки, починаючи з дня його першого скликання [6], а Федеральної ради чотири чи шість років в залежності від терміну повноважень парламенту земель (ландтагу), який їх обрав. Національна рада обирається народом Федерації відповідно до принципів пропорційного представництва на основі рівного, прямого виборчого права, шляхом особисто здійснюваного таємного голосування. Територія Федерації розділяється на територіальні виборчі округи; їх межі не можуть розрізати кордону землі; дані виборчі округи поділяються на регіональні територіальні виборчі дільниці. Число депутатів від виборців виборчого округу (виборчої одиниці) має розподілятися пропорційно числу громадян виборчих округів; таким же способом розподіляється число депутатів, що припадають на один виборчий округ. Порядок проведення виборів до Національної

ради повинен передбачати заключну процедуру розподілу мандатів на всій території Федерації, за допомогою якої здійснюється вирівнювання розподілу мандатів між партіями, які балотуються у виборчому окрузі, так і розподіл ще не розподілених мандатів за принципами пропорційного представництва [6]. Щодо Федеральної ради, відповідно до статті 34 землі у ній представлені пропорційно чисельності громадян землі. Відповідно, земля з найбільшою чисельністю громадян висуває дванадцять членів, а кожна інша – таку частину від цього числа, яка пропорційна співвідношенню чисельності її громадян і зазначеної найбільшої чисельності громадян, причому залишок, що перевищує половину квоти, приймається за цілу квоту. Однак, кожна земля має право не менш ніж на трьох представників. Для кожного такого члена призначається запасний представник. Кількість членів, висунутих на підставі зазначених розрахунків від кожної землі, встановлюється Федеральним президентом після загального перепису населення [6]. На сьогоднішній день кількість депутатів у парламенті Австрії 244: Національна рада – 183 члени, Федеральна рада – 61 член [7].

Наступною державою є Республіка Болгарія, яка є парламентською державою. Парламент Болгарії – Народні збори є верховним органом державної влади в Республіці, здійснюють законодавчу владу та парламентський контроль [8]. Тип парламенту – однопалатний. Чисельність народних представників – 240 [8], вони обираються на

загальних та рівних засадах на таємному голосуванні, та висловлюють волю болгарського народу і представляють його суверенітет. Згідно статті 64 термін повноважень 4 роки [8].

Грецька Республіка є унітарною парламентською республікою. Згідно статті 26 Конституції, законодавчі функції здійснюють Парламент та Президент Республіки [9]. Тип парламенту – однопалатний. Склад парламенту 300 депутатів. Депутати Парламенту обираються шляхом прямого, загального і таємного голосування громадянами [9]. Депутати обираються на безперервний чотирирічний термін починаючи з дня загальних виборів [9].

Естонська Республіка є парламентською республікою. Законодавча влада належить Державним Зборам [10]. До Державних Зборів входить сто один депутат. Члени Державних Зборів обираються в ході вільних виборів на основі принципу пропорційності. Вибори загальні, рівні і прямі. Голосування таємне [10]. Термін повноважень депутатів – 4 роки.

Республіка Ірландія є унітарною парламентською державою. Національний Парламент має оригінальну назву Ерахтас (ірл. Oireachtas) [11]. Єдине і виняткове повноваження видавати закони в державі має Парламент: ніякий інший законодавчий орган, таким чином, не має повноваження видавати закони для держави [11]. Парламент має двопалатну структуру. Згідно Конституції Ірландії склад Ерахтасу – це Президент і дві палати: Палата представників і Сенат [11]. Число членів нижньої палати повинно періодично встановлюватися законом, але загальне число членів Палати представників має бути встановлено з тим, щоб доводилося не менше одного члена на кожні тридцять тисяч населення або не більше одного члена на кожні двадцять тисяч населення

[11]. На сьогоднішній день 158 членів в нижній палаті [12]. Члени Палати представників обираються за системою пропорційного представництва з використанням єдиного переданого голосу [11]. Палата представників одного скликання не може діяти більше семи років з дати його першого засідання; коротший період може бути встановлений законом [11]. Сенат складається з 60 членів, з яких 11 призначаються і 49 обираються. Для того щоб бути обраним членом Сенату, особа повинна мати право бути обраним до Палати представників. 11 членів Сенату призначаються з їх попередньої згоди Прем'єр-міністром, який був призначений після скликання Палати представників. 49 членів обираються наступним чином: 3 члена повинні обиратися Державним університетом Ірландії; 3 члена повинні обиратися Університетом Дубліна; 43 члена повинні обиратися зі списку кандидатів народом [11]. Кожні вибори членів Сенату повинні відбуватися за системою пропорційного представництва з використанням єдиного переданого голосу і з таємним голосуванням поштою [11]. Кожен член Сенату, за винятком випадків ранньої смерті, відставки або визнання недієздатним, продовжує перебувати на посаді до дня, що передує голосуванню на загальних виборах в Сенат, наступних після його обрання чи призначення [11].

Італія є парламентською республікою, в якій діє двопалатний парламент. Згідно з Конституцією, Італійська Республіка поділяється на 20 областей, з яких 5 мають автономію [13]. Парламент Італії має дві палати: Палата депутатів Італії та Сенат [13]. Палата депутатів обирається загальним і прямим голосуванням. Число депутатів – 630, двадцять з яких обираються в закордонному виборчому окрузі [13]. Сенат Республіки обирається на базі областей,

за винятком місць, призначених для закордонного виборчого округу. Сенатори обираються загальним і прямим голосуванням. Число сенаторів – 315, з яких шість обираються в закордонному виборчому окрузі. Жодна область не може мати менше семи сенаторів; область Молізе обирає двох сенаторів, а Валле-д'Аоста – 1 сенатора [13]. Парламент Італії обирається терміном на 5 років.

Латвійська Республіка є унітарна конституційна парламентська республіка, в якій діє однопалатний парламент – Сейм Латвії. Згідно Конституції Сейм складається зі ста представників народу. Сейм обирається загальним, рівним, прямим, таємним і пропорційним голосуванням. Сейм обирається на чотири роки [14].

Мальта є унітарною конституційною парламентською республікою. Парламент Мальти складається з Президента та Палати представників [15]. Відповідно до Конституції Палата представників складається з такого числа членів, яке було б непарним і діленим на число виборчих округів, яке Парламент повинен час від часу визначати в законі [15]. Сьогодні обрано до Палати представників 69 членів на термін п'ять років [16]. Згідно Конституції члени Палати представників обираються за принципом пропорційного представництва за допомогою єдиного переданого голосу від такого числа виборчих округів, яке є непарне, але не менше дев'яти і не більше п'ятнадцяти, це час від часу визначає Парламент [15].

Німеччина є демократичною федеративною парламентською республікою [17]. Німецький парламент – Бундестаг (Bundestag з нім. Федеральні збори), який є однопалатним органом народного представництва Федеративної Республіки Німеччини. Депутати німецького Бундестагу обираються загальними,

вільними, рівними і таємними виборами. Вони є представниками всього народу, не пов'язані наказами та вказівками і підкоряються лише своїй совісті [17]. Починаючи з виборів в другий Німецький Бундестаг в 1953 році виборці на виборах віддають по два голоси. Перший голос віддається кандидату від виборчого округу голосуючого. Другий голос віддається конкретній партії. Кожна партія, щоб пройти в Бундестаг, повинна набрати по всій країні не менше п'яти відсотків голосів [18]. Бундестаг обирається на чотири роки [17]. Сьогодні кількість членів Бундестагу 709 [19].

Словаччина є унітарною конституційною парламентською республікою. Національна рада Словацької Республіки є єдиним органом Словацької Республіки, який приймає Конституцію і закони [20]. Національна рада Словацької Республіки складається з 150 депутатів, які обираються на чотири роки. Депутати є представниками громадян. Вони здійснюють свій мандат особисто, відповідно зі своєю совістю і переконаннями і не пов'язані наказами [20]. Депутати обираються на загальних, рівних, прямих виборах таємним голосуванням [20].

Словенія є унітарною конституційною парламентською республікою. Парламент Словенії – Державні збори, складається з 90 депутатів від громадян Словенії. Депутати обираються на основі загального, рівного, прямого виборчого права при таємному голосуванні. У Державні збори завжди обирається по одному депутату від італійської і угорської національної спільноти [21]. Державні збори обираються строком на чотири роки [21]. Депутати є представниками всього народу і не зв'язані ніякими вказівками [21].

Угорщина є унітарною конституційною парламентською республікою. Вищим органом державної влади і на-

родного представництва Угорської Республіки є Державні збори [22]. У грудні 2011 року Національна асамблея прийняла новий закон (Акт ССІІ 2011 р.) Про вибори членів Національних зборів, який повинен був вперше застосуватись під час наступних загальних виборів, що відбулися 6 квітня 2014 року. Національна Асамблея, що нараховує 199 депутатів, була меншою, ніж раніше. 106 членів вибороли місця в окремих виборчих округах, а 93 – у національних списках кандидатів. Національний список може бути списком партії або списком національності. Вперше громадяни певної національності в Угорщині також змогли обрати свого представника. 13 національностей, кожна зі своїм владним органом, що керує країною, користувалися можливістю висувати кандидатів у список національностей. В додаток, це був перший раз, коли громадяни Угорщини без постійного місця проживання в Угорщині (та які проживають за її межами) змогли проголосувати за партійний список. Також, відходячи від попередньої практики, парламентські вибори зараз проводяться в єдиному турі, а не в двох [23]. Термін повноважень чотири роки [22]. Сьогодні до Парламенту Угорщини обрано 199 депутатів [24].

Фінляндія є парламентською республікою, яка налічує 311 муніципалітетів та автономний регіон – Аландські острови [25]. Законодавча влада здійснюється Парламентом, який також вирішує питання державної економіки [25]. Парламент є однопалатним. Він складається з двохсот депутатів, які обираються строком на чотири роки [25]. Народні депутати обираються з дотриманням системи прямих і пропорційних виборів при таємному голосуванні [25,].

Хорватія є унітарною конституційною парламентською республікою. Хорватський собор є представницьким

органом громадян і носієм законодавчої влади в Республіці Хорватія [26]. Парламент є унікамеральним. Він складається не менше ніж зі ста і не більше ніж зі ста шістдесяті депутатів, що обираються на основі загального і рівного виборчого права шляхом прямих виборів таємним голосуванням [26]. Термін повноважень чотири роки [26]. До 9-го скликання Хорватського Сабору обрано 151 депутат [27].

Останньою парламентською республікою, яка входить до складу ЄС є Чехія. Законодавча влада в Чеській Республіці належить Парламенту. Парламент складається з двох палат – Палати депутатів і Сенату [28]. Палата депутатів складається з 200 депутатів, які обираються строком на чотири роки. Сенат складається з 81 сенатора, які обираються строком на шість років. Кожні два роки переобирається одна третина сенаторів [28]. Вибори до Палати депутатів здійснюються таємним голосуванням на основі загального, рівного і прямого виборчого права відповідно до принципів пропорційного представництва. Вибори в Сенат здійснюються таємним голосуванням на основі загального, рівного і прямого виборчого права відповідно до принципів мажоритарної системи [28].

В таблиці 2 узагальнюючі відомості про парламенти країн ЄС з парламентською формою правління.

Отже, на основі вище зазначеного аналізу, по-перше, звернемо увагу, що структура парламентів різна. З п'ятнадцяти парламентських республік чотири мають бікамеральні законодавчі органи, а саме: Австрія, Ірландія, Італія та Чехія. З цих чотирьох, дві мають унітарний устрій (Ірландія, Чехія). По-друге, акцентуємо увагу на кількісний склад парламентарів, безпосередньо на спосіб за яким визначається кількість, основна різниця в тому, що в певних

Таблиця 2

Парламенти країн ЄС з парламентською формою правління

№	Назва країни	Назва парламенту	Тип парламенту	Спосіб формування	Кількість депутатів	Термін повноважень
1	Австрія	Федеральні збори Австрії	Двопалатний	Національна рада (нижня палата) – вибори; Федеральна рада (верхня палата) – обирається ландтагами (парламентами) земель	244 (183+61)	Нижня палата – 4 роки; верхня палата – 4 або 6 років
2	Болгарія	Народні збори Болгарії	Однопалатний	Вибори	240	4 роки
3	Греція	Грецький парламент	Однопалатний	Вибори	300	4 роки
4	Естонія	Державні Збори (Рійгікогу)	Однопалатний	Вибори	101	4 роки
5	Ірландія	Ерахтас	Двопалатний	Доїл Ерен (нижня палата) – вибори; Сенат Ерен (верхня палата) – 11 членів призначаються, 49 – обираються	218 (60+158)	Нижня палата – 7 років; Верхня палата – до призначення наступних виборів
6	Італія	Парламент Італії	Двопалатний	Палата депутатів Італії (нижня палата) – вибори; Сенат Італії (верхня палата) – вибори	945 (630+315)	5 років
7	Латвія	Сейм Латвії	Однопалатний	Вибори	100	4 роки
8	Мальта	Палата представників	Однопалатний	Вибори	69	5 років
9	Німеччина	Бундестаг	Однопалатний	Вибори	709	4 роки
10	Словаччина	Національна Рада Словацької Республіки	Однопалатний	Вибори	150	4 роки
11	Словенія	Державні збори Республіки Словенії	Однопалатний	Вибори	90	4 роки
12	Угорщина	Державні збори Угорщини	Однопалатний	Вибори	199	4 роки
13	Фінляндія	Едускунта	Однопалатний	Вибори	200	4 роки

14	Хорватія	Хорватський сабор	Однопалатний	Вибори	151	4 роки
15	Чехія	Парламент Чехії	Двопалатний	Палата депутатів (нижня палата) – вибори; Сенат (верхня палата) – вибори	281 (200+81)	Нижня палата – 4 роки; Верхня палата – 6 років

Джерело: складено автором

країнах це стала чисельність, яка закріплена в Основних законах, а в інших вона варіюється в залежності від певних обставин. В частині країн, як ми бачимо з аналізу, від фактичної кількості виборців в момент голосування, наприклад це в Австрії та Ірландії. З п'ятнадцяти держав дев'ять мають сталу кількість (напр. в Болгарії, Греції, Естонії, Італії, Латвії тощо), а решта – зміну (напр. Німеччина, Угорщина, Хорватія).

Висновки

Таким чином, ситуація в країнах ЄС різна та відмінна одна від одної в залежності від історичних, географічних, ментальних обставин. Мета автора включає в себе ще аналіз республік зі змішаною формою правління, а так як Україна є парламентсько-президентською республікою, він є важливим. Тому узагальнюючі висновки по відношенню до України та безпосередньо до Верховної Ради зробимо в наступній статті цього журналу.

Література

1. Локк Дж. Твори: У 3 т. М: Наука, 1988. Т. 3. 669 с.
2. Волинець В. В. Становлення вчення про функції і призначення держави в політико-правовій теорії Дж. Локка *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 97–104.
3. Монтескьє Ш.-Л. Избранные произведения. М: Госполитиздат, 1955. 799 с.
4. Баликіна Л. І. Парламентаризм – система політичної організації держави. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. № 2 (лютий). 2012. С. 100–106.
5. Конституция Республики Кипр от 16 августа 1960 года. URL : http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/cyprus/cyprus-r.htm (дата звернення 22.03.2019).
6. Constitution of Austria (in English). URL : https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf (дата звернення 22.03.2019).
7. Internetauftritt des österreichischen Parlaments (веб-сайт австрійського парламенту). URL: <https://www.parlament.gv.at/> (дата звернення 22.02.2019).
8. Constitution of the Republic of Bulgaria (in English). URL : <https://www.parliament.bg/en/const/> (дата звернення 22.02.2019).
9. The Constitution of Greece (in English). URL: <http://www.hri.org/docs/syntaxma/> (дата звернення 22.03.2019).
10. Constitution of the Republic of Estonia (in English). URL : <https://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/index.html> (дата звернення 22.03.2019).
11. Constitution of Ireland (in English). URL : https://web.archive.org/web/20171010084203/https://www.constitution.ie/Documents/Bhunreacht_na_hEireann_web.pdf (дата звернення 22.03.2019).
12. Houses of the Oireachtas 2019 (Official website). URL : <https://www.oireachtas.ie/en/members/> (дата звернення 22.03.2019).
13. Constitution of the Italian Republic (in English). URL : http://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf (дата звернення 22.04.2019).
14. The Constitution of the Republic of Latvia (in English). URL : <http://saeima.lv/en/legislative-process/constitution> (дата звернення 22.03.2019).

15. Constitution of Malta (in English). URL : <http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8566&l=1> (дата звернення 22.04.2019).

16. Parliament ta' Malta (Офіційний сайт парламенту Мальти). URL : <https://parliament.mt/> (дата звернення 22.04.2019).

17. Basic Law for the Federal Republic of Germany (in English). URL : https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/ (дата звернення 22.03.2019).

18. Избирательная система (официальный сайт Deutscher Bundestag). URL : <https://www.bundestag.de/ru/wahlen> (дата звернення 22.03.2019).

19. Plenum. Official website of Deutscher Bundestag. URL : <https://www.bundestag.de/> (дата звернення 22.03.2019).

20. Constitution of the Slovak republic (in English). URL : <https://www.ustavnysud.sk/en/ustava-slovenskej-republiky> (дата звернення 22.03.2019).

21. Constitution of Slovenia (in English). URL : <https://www.us-rs.si/en/about-the-court/legal-basis/constitution/> (дата звернення 22.03.2019).

22. Fundamental Law of Hungary (in English). URL : http://www.servat.unibe.ch/icl/hu__indx.html (дата звернення 22.04.2019).

23. Electing Members of the National Assembly. Official website of the Hungarian National Assembly and the Office of the Hungarian National Assembly. URL : <https://www.parlament.hu/en/web/house-of-the-national-assembly/election-of-the-members-of-parliament> (дата звернення 22.04.2019).

24. Members of Parliament. Official website of the Hungarian National Assembly and the Office of the Hungarian National Assembly. URL : <https://www.parlament.hu/en/web/house-of-the-national-assembly/list-of-mps> (дата звернення 22.04.2019).

25. The Constitution of Finland (in English). URL : <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> (дата звернення 22.04.2019).

26. The consolidated text of the Constitution of the Republic of Croatia as of 15 January 2014 Edited and translated by the Constitutional Court of the Republic of Croatia (in English). URL : https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The_consolidated_text_of_the_Constitution_of_the_Republic_of_Croatia_as_of_15_January_2014.pdf (дата звернення 22.04.2019).

27. Croatian Parliament. Official website. URL : <https://www.sabor.hr/en/mps> (дата звернення 22.04.2019).

28. The Constitution of the Czech Republic (in English). URL : <http://public.psp.cz/en/docs/laws/constitution.html> (дата звернення 22.04.2019).

Reference

1. Lokk Dzh. Tвори [Works]: U 3 t. M: Nauka, 1988. T. 3. 669 s.
2. Volinets, V. V. (2012), "Formation of the doctrine of the functions and purpose of the state in the political and legal theory of J. Locke", *Byuleten Ministerstva yustitsiyi Ukrainy*, vol.5, pp. 97-104.
3. Monteskorie, SH-L. (1955), *Izbrannye proizenija [Selected works]*, Gospoletzdat, Moscow, Russia.
4. BalikIna, L. I. (2012), "Parliamentarism is a system of political organization of the state", *Byuleten Ministerstva yustitsiyi Ukrainy*, vol. 2, p. 100
5. Konstitutsiya Respubliki Kipr ot 16 avgusta 1960 goda. URL : http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/const/cypros/cyprus-r.htm (Accessed 22 March 2019).
6. Constitution of Austria (in English). URL : https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/ErV/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf (Accessed 22 March 2019).
7. Website of the Austrian Parliament. URL: <https://www.parlament.gv.at/> (Accessed 22 February 2019).
8. Constitution of the Republic of Bulgaria (in English). URL: <https://www.parliament.bg/en/const/> (Accessed 22 February 2019).
9. The Constitution of Greece (in English). URL: <http://www.hri.org/docs/syntagma/> (Accessed 22 March 2019).

10. Constitution of the Republic of Estonia (in English). URL : <https://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/index.html> (Accessed 22 March 2019).
11. Constitution of Ireland (in English). URL : https://web.archive.org/web/20171010084203/https://www.constitution.ie/Documents/Bhunreacht_na_hEireann_web.pdf (Accessed 22 March 2019).
12. Houses of the Oireachtas 2019 (Official website). URL : <https://www.oireachtas.ie/en/members/> (Accessed 22 March 2019).
13. Constitution of the Italian Republic (in English). URL : http://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf (Accessed 22 April 2019).
14. The Constitution of the Republic of Latvia (in English). URL : <http://saeima.lv/en/legislative-process/constitution> (Accessed 22 March 2019).
15. Constitution of Malta (in English). URL : <http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8566&l=1> (Accessed 22 April 2019).
16. Parliament ta' Malta (Official website of the Parliament of Malta). URL : <https://parliament.mt/> (Accessed 22 April 2019).
17. Basic Law for the Federal Republic of Germany (in English). URL : https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/ (Accessed 22 March 2019).
18. Izbiratelnaya sistema (Deutscher Bundestag official website). URL : <https://www.bundestag.de/ru/wahlen> (Accessed 22 March 2019).
19. Plenum. Official website of Deutscher Bundestag. URL : <https://www.bundestag.de/> (Accessed 22 March 2019).
20. Constitution of the Slovak republic (in English). URL : <https://www.ustavnysud.sk/en/ustava-slovenskej-republiky> (Accessed 22 March 2019).
21. Constitution of Slovenia (in English). URL : <https://www.us-rs.si/en/about-the-court/legal-basis/constitution/> (Accessed 22 March 2019).
22. Fundamental Law of Hungary (in English). URL : http://www.servat.unibe.ch/icl/hu__indx.html (Accessed 22 April 2019).
23. Electing Members of the National Assembly. Official website of the Hungarian National Assembly and the Office of the Hungarian National Assembly. URL : <https://www.parlament.hu/en/web/house-of-the-national-assembly/election-of-the-members-of-parliament> (Accessed 22 April 2019).
24. Members of Parliament. Official website of the Hungarian National Assembly and the Office of the Hungarian National Assembly. URL : <https://www.parlament.hu/en/web/house-of-the-national-assembly/list-of-mps> (Accessed 22 April 2019).
25. The Constitution of Finland (in English). URL : <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> (Accessed 22 April 2019).
26. The consolidated text of the Constitution of the Republic of Croatia as of 15 January 2014 Edited and translated by the Constitutional Court of the Republic of Croatia (in English). URL : https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The_consolidated_text_of_the_Constitution_of_the_Republic_of_Croatia_as_of_15_January_2014.pdf (Accessed 22 April 2019).
27. Croatian Parliament. Official website. URL: <https://www.sabor.hr/en/mps> (Accessed 22 April 2019).
28. The Constitution of the Czech Republic (in English). URL : <http://public.psp.cz/en/docs/laws/constitution.html> (Accessed 22 April 2019).

Стаття надійшла до редакції 30.04.2019